

Do mealladh cách nó Ó Cearbhuill

[Knott, E.: *The Bardic poems of Tadhg Dall Ó hUiginn*, Irish Texts Society 22-23 (1922, 1926), poem 34]

1 Do mealladh cách nó Ó Cearbhuill,
cuid dá sgéalaibh;
cia do mealladh ann ar-íribh?
am dá fhéaghain.

2 Drong díobh ré coimhead a gnuasaigh,
nár char féile;
is drong bheanus geall do Ghuaire,
ceann gach cléire.

3 Ceist ar chliaruibh na gcúig gcóigeadh,
cóir a ceangladh :
an é fear na mbó do bhronnadh
'smó do mealladh?

4 Ionnmhus croibheal agus caisléan -
cách dá gcarthain;
a chuid féin do chaith ó Cobhthaigh,
maith ar marthain.

5 Léigthear le cách ollaimh Éireann
uatha ar amhrán;
nó gur chaisg fear Cliach a gcomhrádh,
sgiath gheal Ghabhrán.

6 Is truagh gan cách mar Ua gCearbhuill
fán gcrodh gcoimhréidh,
atá do cheól is do chongháir,
eól gan oilbhéim.

7 Maol Ruana rí fhréimhe Cearbhuill,
dár chóir Éire;
dá ngairthear ainm 'na ainm fhíre -
failm na féile -

Féil agus Casán, dá abhuinn atá i gCiarraighe Luachra iadsin, agus is iad na príomhaibhne portáillesin is inbhir éisg ag fearaibh larmhumhan, agus mar airgthear Féil fana hiasg téid agus tuiligh i gCasán, agus do-bheir creach éisg lé ar n-iompódh. Ua Cearbhuill a chomhchosmhaileas sin, an uair airgid fileadha faobhracha focailghéara na Fódla a thír agus a thalamh fá shéadaibh agus fá mhaoinibh agus fá chonách, téid fá dhanaraibh gruama glórdhorcha, agus airgthear agus loisgthear leis iad go minic -

8 Minic airgthear lé Maol Ruana

mórmhagh Muaidhe;
fear nách cuireann cairde ar chliara
d'airde a uaille.

9 Do sgaradh cách ris Ó gCearbhuill
na gcolg sídhe;
a mbreath gach nduine dó féine,
dá ró an ríge.

10 Mac Eisibéal ní hé mealltar,
léar mhian moladh;
ar ghabh leis do Chlár na gCuradh,
dámh a dholadh -

Agus an Doladh, baile beag atá i nUrmhumhoin eision, agus cailleacha
dubha ghnáthuigheas bheith ann, agus sagart adeir aifrionn gach
Domhnach dona cailleachaibh sin, agus is maith beatha(?) an bhaile bhig
sin.

11 Gonadh de sin téid Ua Cearbhuill
ar chreich Midhe;
do thabhairt buair as gach baile
cruaidh a chridhe.
do-chuaidh a gcnáidh annsa gcoire
do dháil dighe.

12 Cú Chuloinn Mumhan Maol Ruana
ar mhéid meanma;
cá fearr dó an teagh ina dtarla
'ná teagh Teamhra?

13 Tionóluid uime gasradh Ghaoidheal
do ghníomh ghroigheach;
do sháraigh sé Éire ar eineach,
Éile is Oileach.

14 Eighre Seaáin mheic Mhaoil Ruana,
roth an ghaisgidh;
fear dá ndeachaidh cuma an chosgair,
urra an aisdir.

Agus aisdear iongantach do-rín an Biocaire Ó Conchubhair agus an
Cruadhchosach Ó Léanaigh Mhóir, fuair ionnta féin ceangal agus cumann
do dhéanamh re chéile agus dul gan anadh gan oirisiomh do chathughadh
ré hUa nDálaigh -

15 Do sladadh an t-úcaire iar dteacht ó cheardchaidh
iar líomhadh a leadán;
minic do cuireadh ar dhá chéad trodán,

bréag ar bheagán.

16 Iomdha i Luimneach bean bhogúr
is fear feadán
dhuisigheas naosga gharg ghobfhuar
is ard eagán.

17 Ní hurusa a gcur re chéile -
crodh an Éiligh;
d...fidh drongán don tóir ní fulláin,
olc is éirleach.

18 Bó Átha Buidhe dá buaraigh,
tuile tréinfhir;
eallach an tSléibhe ruaidh Riabhaigh
uaibh i nÉilibh,
is iomdha sream ar a súilibh
treall ón bhféinnidh -

Agus an Luan iar Fhéil Míchíl do-níthear méara ann gach mórbhaile i nÉirinn, agus is amhlaidh do-níthear é .i. buirgéisigh bhéilbhearrtha bholgreamhra bhlogshúileacha na mbailtesin do dhul i gcúirtibh clochgorma clárdhaingne, agus an tí dhíobh is mó muirear agus muintear tig amach ina mhéara, agus is iongnadh mhór d’Ua Chearbhuill mar sin gan dul go Teamhraigh agus Gaoidhil Éireann do chruinnioghadh uime -

19 Mar do-ríne an gaol ór ghabhluigh
nár mhaol meanmain;
minic coisgthear lé laoch Luimnigh
fraoch ó bhFearghail.

20 Iomdha corr ar taobh an Turlaigh
is laogh Leamhnaigh;
ní buidhion dall gacha Domhnaigh
clann Í Chearnaigh -

Agus Ó Cearnaigh, i gCaisiol do bhíodh sé agus is uime do-rín Ó Grádaigh an t-uisge beatha agus do chuir óglách dá mhuintir ar cheann spíosradh .i. piupar agus ainís, agus adubhairt ris sin do mheabhruhadh go maith mar gach n-aithcheacht eile : do ghabh an t-óglách aga mheabhruhadh go rómhaith amhail adubhradh ris; an tan do-chuaidh an t-óglaoch d’ionnsuighe an bhaile mhóir tarla easgar iongantach anághmhar dó, agus is eadh tarla ina bhéal ag éirghe dhó - “piupar agus ainís.”

21 Tug leis ualach don truis chéadna
go dún Í Ghrádaigh;
ar ndul dó go Port an Phúdair
olc do fhágaibh.

22 Is cosmhuil ré Beinn fhuair Éadair
gruaim Í Ghrádaigh
cuirid fir go glic fán ngrúdainn
bric i mbádaibh.

23 Ar buile bhím gach duine is tír im' thiomchal
le grádh don déidghil is gradh nách éidir d'iomchar.

24 Gairthior díom Crosán Í Chearbhuill
i gcrích Mhumhan;
do-ghéan don tí 'gár fhearr mh'ionadh
ceann na gcuradh.
Ní bhí ag fiadh ré gáir ghadhar
báidh do bhunadh,
do mharbh ó Lorcán 'na leanabh
bochtán brughadh,
is iomdha corr agus cadhan
fa fhonn Uladh.

25 Samhuil Í Chearbhuill do-chuala
i gcath Cnuca;
do ghabh tús gach óil aco,
móir a mhuca -

Agus dá mhuc do bhí ag Bháitear Máb agá rósda do Rígh Sagsan .i. muc
mhéith agus muc thruagh, agus do ghabh ag méithiughadh na muice
méithe lé him agus lé hola agus do léig an mhuc thruagh do losgadh. Is
mar sin do-níd Gaill na Fódla fíoráille, agus maithe na Mumhan lé hUa
gCearbhuill, óir bíd siad ag tabhairt óir agus airgid agus iolmhaoine do Ua
Cearbhuill agus ní thabhairt a bheag 'ná a mhór do Mhac an
Charrúingigh, gidh neasa do Loch Ribh mhic Muireadha é 'ná an bhean tig
ó Dhún Mhic Pádraiccín go hAbhuinn Ó gCearnaigh do chnuasach
bhairneach.

26 Is iomdha thall i dTrian Chonghail
cliabh i gceallraidh;
giolla geal 'sa úidh ar inghin,
fear Chúil Chearnaigh,
Ó Cearbhuill ag triall i n-iorghuil,
triall go Teamhraigh.

27 Teamhair an múrsoin Mhaoil Ruanaidh
is cliarach d...,
is iomdha a ráth Maoil Ruanaidh
drong fá d...

28 Geall ó gach muigh do Mhuigh Dreimhne,
dáiil a duanaibh
Is é mac ochta na n-airdtreabh

molta a mhuintear.

Agus Muintear Thadhgáin, san Mhidhe bhíd siad, agus bíd ag marbhadh agus ag imreasan ré chéile fa cheann anma an chinn fine nách áil le haoinneach d'fhearaibh Éireann do bheith air féin mar cheann fine, agus is é sin An Sionnach - giolla gan éadach gan eallach, bréagach brionnach -

29 Giolla caibliath cealgach corrach,
ceardach ciongach;
do-bhéaradh leis cearc fán gcurrach,
is beart brionnach;
ní thiubhradh ar ór 'ná ar eallach
rón 'ná rionnach.

30 Ua Cearbhuill an chroidhe fairsing,
eól na n-aoigheadh,
ní ghéabhadh neach an gart ghabhus,
acht Art Aoinfhear.

31 Art Aoinfhear nó Oilioll Ólom
ór fhás eision;
nár dá bhfuil do chléir i gCaisiol
gan léim leision.

32 D'eagla an tréinfhir tugsad cniochtghaill
céim i gcaladh;
ní fada go bhfúigfe folamh
dúinte Danar.

33 Dá meastar oineach bhfear nÉireann
ar iúl roighrinn -
dob ionchuir do chlú Í Chearbhuill
dá chrú i gcoimhling -

Agus coimhling iongantach do-ní drong dona daoineibh annsa domhan mór thoir .i. dul ar sliabh róard os cionn Pharthais, agus féachaid fútha síos, agus do-níd gáire, agus tiaghaid go Parthas, agus ní theagaid as go bráth ar gcúlaibh : is mar sin umoro do-níd deóraidh, deaghdhaoine, aoighidh agus aos ealadhan na hÉireann ré dún Í Chearbhuill.

34 Mar do shín don chléir i gcoimhling -
dréim ré deaghroinn -
an féinnidh dána geal gormloing,
ar dteagh tearmoinn.

35 Críoch Éile na n-abhall gcorcra
is ceart ubhla -
falchaidh gach raon thall fá dtarla
barr craobh gcubhra.

36 Linnte balbha ar bheagán uisge
i n-ucht shamhraidh;
téid gach iasg ré goil an gheimhridh
troigh i dtalmhain.

37 I dtigh Í Chearbhuill Chláir Chobhthaigh
nár char craindeach,
is iomdha bean ógh san earrach,
is sgór cailleach -

Agus cailleach do bhí i dtigh Mheic Diarmada Mhuighe Luirg, agus ní . . .
acht aoinbhliadhain amháin ann, agus d'fhágaibh an chailleach sin . . . an
chailleach sin fa chló oinigh agus eangnamha ón mbliadhainsin go bráth,
agus is iongnadh sin agus -

38 Céad cailleach i dtigh Í Chearbhuill,
Dia dá dhídean;
Rí na n-uile leis an óigfhear,
Muire is Mídean.

39 Míle ó gach aoinfhear, ní tuar troda,
dá ghaire d'aga;
do-gheibh 'na dhún na céada curadh
cuaird úr fhada.

Do mealladh an fear nách beanfadh iasacht spóirt
a ceathraibh an bheatha ós aisling iad mar cheó;
dob fhearra go ceart a gcathamh ria dom dhóigh,
a carcair na gcleas ós feas nách triallaid leó.